

Міністерство освіти і науки України
*ВСП «Закарпатський лісотехнічний фаховий коледж
Національного лісотехнічного університету України»*

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Директор Закарпатського
лісотехнічного коледжу

Михайло ЛІПЧЕЙ

«31» 08 2023р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

***ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА
ЕТИКА ДІЛОВИХ ВІДНОСИН***

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність **051 Економіка**

Освітньо – професійна програма **Економіка**

Галузь знань

Спеціальність **101 Екологія**

Освітньо – професійна програма **Екологія та охорона навколишнього середовища**

Галузь знань

Спеціальність **133 Галузеве машинобудування**

Спеціалізація **Експлуатація та ремонт машин і обладнання лісового господарства**

Галузь знань

Спеціальність **205 Лісове господарство**

Спеціалізація **Лісозаготівля**

Деревообробні та меблеві технології

Лісове господарство

Освітньо-кваліфікаційний

ступінь **фаховий молодший бакалавр**

м. Хуст - 2023

Програма навчальної дисципліни «Основи психології та етика ділових відносин» для студентів всіх спеціальностей

Розробник: Вікторія ПАПП – викладач суспільно-гуманітарних дисциплін

Програму розглянуто на засіданні циклової комісії суспільно-гуманітарних дисциплін

Протокол від « 28 » 08 2023 р. № 1

Голова циклової комісії Віктор ШЕФФЕР

« 28 » 08 2023р.

Схвалено методичною радою Закарпатського лісотехнічного фахового коледжу

Протокол від « 30 » 08 2023 р. № 1

Голова методради Юрій МОРОЗ

« 30 » 08 2023 р.

I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета даної навчальної дисципліни є формування системи знань у галузі психології і етики ділових відносин. Розширення пізнавальної сфери студентів, надання знань в галузі загальної психології, формування уявлень про розвиток психіки та свідомості, про психічні процеси та індивідуально-психологічні властивості особистості, про особливості поведінки особистості у діяльності та спілкуванні.

Завдання навчального предмету є вивчення проблем становлення та формування людини в зовнішньому середовищі і полегшення процесу адаптації до постійних змін умов навколишнього середовища.

Вивчення психології особистості, психологічних властивостей особистості, пізнавальних процесів, психології емоцій, психології волі та інше.

Прослідкувати процеси ділових взаємостосунків у організації, етичні норми в організації, правила, традиції, тощо.

Програма курсу „Основи психології та етика ділових відносин” розрахована на 45 години і охоплює різні галузі психології та етику в ділових відносинах. Ці знання стануть у пригоді студентам в їх повсякденному житті та практичному застосуванні протягом їхнього життя.

Загальноосвітній курс „Основи психології та етики ділових відносин” є однією з важливих складових частин психолого-наукового циклу.

В ньому ставляться першочергові завдання підготовки спеціалістів молодшого фаху. Вони повинні оволодіти цілісною системою психологічних знань, що сприяють формуванню наукового світогляду та гуманістичному потенціалу особистості.

Тому студентам ставляться певні вимоги до знань та умінь.

Знати:

- Основні закони, категорії предмету, структуру, головні поняття, методи і функції, якими оперує психологія та етика ділових відносин;
- Історичний шлях та процеси становлення і розвитку світової вітчизняної психології, їх концепцій;
- Загальний зміст психологічних процесів, станів, явищ, властивостей, що

відбуваються в суспільстві, їх тенденції розвитку;

- Питання методології, методики наукових досліджень дії законів і категорій психології та етики ділових відносин в швидкоплинному соціальному середовищі, їх можливі наслідки та психологічне обґрунтування.

Уміти:

- Аналізувати специфіку психологічних явищ і процесів та їх психологічне розуміння. А також процеси, які закономірно проявляються в психології людини;
- Використовувати на практиці закон і категорії психології;
- Здійснювати психологічне управління колективом, вміти аналізувати психологічний клімат в групі, проявляти комунікабельність, використовуючи моральні загальнолюдські цінності;
- Використовувати позитивні соціальні надбання для вирішення конфліктних ситуацій та налагодження нормальних між особистих відносин.

Отже, вміння аналізувати закономірності і тенденції розвитку психологічних процесів, їх причинно-наслідкові залежності - необхідні якості не тільки спеціаліста, але й кожної людин в сучасному складному і суперечливому світі, в процесі переходу України до ринкової економіки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 години, 1,5 – кредити.

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1.

Вступ до загальної психології. Пізнавальна та емоційно-вольова сфери особистості. Індивідуально-типологічні властивості особистості. Особистість у діяльності та спілкуванні.

Тема 1. Психологія як наука. Виникнення і розвиток психіки.

Предмет і завдання психології. Основні галузі психології. Застосування психологічних знань в практичній діяльності.

Психологія як наука про закономірності виникнення і функціонування психіки.

Місце психології в системі наук про людину. Основні напрями психологічної науки: психоаналіз, гуманістична психологія, біхевіоризм, когнітивна психологія, трансперсональна психологія та ін.

Форми відображення дійсності: фізична, біологічна, психічна. Психіка як функція високоорганізованої матерії. Взаємозв'язок психіки з нервовою системою. Функціональна асиметрія великих півкуль головного мозку.

Рефлекс як основна форма взаємодії організму з середовищем. Умовні і безумовні рефлекси.

Взаємозв'язок рівня розвитку психіки і форм поведінки тварин.

Свідомість як вищий рівень розвитку психіки: зміст і умови виникнення. Відмінності між психікою тварин і свідомістю людини. Структура свідомості. Свідоме і несвідоме. Форми прояву психіки: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості особистості.

Тема 2. Зміст і структура особистості. Мотиваційна сфера особистості.

Поняття про особистість. Індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт як характеристики людини. Психологічна специфіка особистості: усталеність, цілісність, активність. Структура особистості. Рушійні сили розвитку особистості: різні психологічні підходи.

Мотиваційна сфера особистості. Потреби і мотиви. Мотивація. Спрямованість особистості: зміст, види, форми прояву. Умови розвитку мотивації особистості.

Тема 3. Психологія відчуттяів

Загальна характеристика відчуттів як почуттєвого пізнання. Основні підходи до дослідження відчуттів в психології. Основні компоненти процесу відчуття. Основні властивості відчуттів. Класифікація відчуттів. Психофізичні та психофізіологічні закономірності відчуттів. Поняття "порогів чутливості". Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. Адаптація. Сенсibilізація. Синестезія. Явище послідовного образу.

Тема № 4. Психологія сприймання.

Загальна характеристика сприйняття як почуттєвої форми пізнання. Основні теорії сприйняття в психології. Основні властивості сприйняття. Сприйняття як перцептивна діяльність. Види сприйняття. Порівняльна характеристика відчуттів та сприйняття. Ілюзії.

Тема 5. Психологія пам'яті.

Загальна характеристика пам'яті та її роль у життєдіяльності та пізнавальній сфері. Теорії пам'яті. Основні якості пам'яті. Основні рівні вивчення механізмів пам'яті. Класифікація видів пам'яті. Довільна та мимовільна пам'ять. Довгострокова, короткочасна і сенсорна пам'ять. Загальна характеристика процесів пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті, типи пам'яті. Сучасні теорії пам'яті. Феномени та ефекти пам'яті.

Тема 6. Психологія мислення.

Структура мислення. Загальна характеристика розумових операцій у сучасній психології. Логічні форми мислення. Основні етапи розумового процесу. Типи мислення та їх характеристика. Процес розвитку мислення в онтогенезі. Індивідуальні особливості розуму. Сучасні теорії мислення. Порівняльний аналіз мислення та уяви як форм раціонального пізнання.

Тема № 7. Психологія уяви.

Уява як форма раціонального пізнання. Функції уяви. Психологічні механізми уяви. Характеристика видів уяви. Мрія як особливий вид уяви.

Тема 8. Психологія уваги.

Увага і її характеристики. Види уваги. Властивості уваги. Увага й особистість. Можливості управління увагою.

Тема 9. Емоції. Загальне уявлення про почуття.

Причини різноманітності емоцій. Різні підходи до класифікації емоцій. Класифікації емоцій у зв'язку з потребами. Розподіл емоцій на первинні (базисні) і вторинні. Розподіл емоцій на провідні та ситуативні. Загальна характеристика різних типів емоцій. Емоції очікування й прогнозу. Задоволення і радість. Фрустраційні емоції. Розуміння емоцій іншого й емоційні здібності. Моделі характеристик, за якими розпізнаються емоції інших людей.

Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Сприйняття емоційного стану за промовою. «Вербальні еталони» сприйняття експресії різних емоцій. Типи «вербальних еталонів» сприйняття експресії емоційного стану іншої людини. Невербальне (образне) сприйняття емоцій. Вплив особистісних особливостей на розуміння емоцій іншої людини.

Характеристика різних почуттів. Співвідношення понять «почуття» і «емоція». Почуття як стійке емоційне ставлення до значимого об'єкта (емоційна установка). Характеристики емоційних відносин (властивості почуттів). Класифікація почуттів. Симпатія і антипатія. Прихильність. Дружба. Закоханість. Любов. Ворожість. Заздрість. Ревнощі. Задоволеність. Щастя. Почуття гордості. Псевдопочуття.

Тема 10. Воля як процес. Вольові якості особистості.

Поняття вольової дії. Співвідношення імпульсивних, усвідомлених, довільних і вольових дій. Основні функції вольової дії. Вольове зусилля.

Структура простого і складного вольового акту. Поняття вольові якості особистості. Склад вольових якостей. Структура і загальні характеристики вольових якостей. Класифікації вольових якостей. Загальна характеристика основних вольових якостей особистості.

Тема 11. Темперамент. Характер. Здібності

Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Вимоги діяльності та тип темпераменту. Вплив темпераменту на успішність навчання і діяльності.

Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості. Темперамент і вчинки. Темперамент і властивості людини. Темперамент і характер.

Поняття про характер. Структура характеру. Рис характеру. Акцентуації характеру. Формування і самовиховання характеру. Характер і захисні механізми. Характер і мотивація поведінки.

Здібності як умова успішного здійснення діяльності. Природні передумови

формування здібностей (задатки). Види здібностей. Рівні розвитку здібностей.

Обдарованість, талант, геніальність. Психологічні умови формування і розвитку здібностей. Взаємозв'язок та взаємокомпенсація різних здібностей.

Умови макросередовища і розвитку здібностей. Роль особливостей виховання в розвитку здібностей. Роль гри у формуванні здібностей.

Тема 12. Загальне поняття про етику. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання.

Поняття про етику. Історія зародження перших етичних думок. Сутність і види конфліктів в організації. Основні джерела конфліктів в управлінні.

Форми і типи поведінки людей в ситуації конфлікту. Принципи та методи подолання конфліктів в управлінні.

Тема 13. Психологія ділового спілкування в управлінні.

Загальна характеристика ділового спілкування (управлінського спілкування).

Соціально-психологічна специфіка ділового спілкування в управлінській діяльності. Ділове спілкування як засіб управлінського впливу. Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування.

Тема 14. Мовлення. Спілкування як умова розвитку особистості

Загальна характеристика мовлення. Роль мовлення в життєдіяльності й пізнавальній сфері людини. Функції мовлення. Зв'язок мовлення з іншими пізнавальними процесами. Види мовлення, їх характеристика. Усне та письмове мовлення. Монологічне та діалогічне мовлення. Індивідуальні характеристики мовлення.

Спілкування як умова формування особистості. Структура спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція. Спілкування як обмін вербальною і невербальною інформацією.

Спілкування як міжособистісна взаємодія. Взаємодія людей у соціальних групах. Види груп. Групові феномени: конформізм, „зсув ризику”, лідерство. Спілкування як сприймання людьми один одного. Ефекти сприймання.

Психологічні механізми впливу в процесі спілкування: переконання, психічне зараження, навіювання, наслідування. Умови підвищення ефективності спілкування. Формування атракції.

ТЕМИ ДЛЯ ДИФЕРЕНЦІЙНОГО ЗАЛКУ

1. Становлення предмету психології на різних етапах її розвитку.
2. Основні напрямки психологічної науки.
3. Функції психіки.
4. Основні форми прояву психіки та їхній взаємозв'язок.
5. Методологічні принципи дослідження психіки.
6. Етапи психологічного дослідження.
7. Метод спостереження і особливості його використання в психологічному дослідженні
8. Експеримент як метод психології.
9. Опитування як метод психологічного дослідження.
10. Основні правила і вимоги до використання тестів у психології.
11. Метод вивчення продуктів діяльності.
12. Передумови розвитку психіки.
13. Взаємозв'язок рівня розвитку психіки і форм поведінки тварин.
14. Рушійні сили розвитку особистості.
15. Спрямованість як головний компонент особистості.
16. Діяльність та її структура.
17. Формування навичок і вмінь у діяльності.
18. Психологічна характеристика основних видів діяльності.
19. Увага: фізіологічні основи, види і властивості.
20. Роль уваги в процесі діяльності. шляхи підтримки в процесі трудової діяльності.
21. Сутність і закономірності чуттєвого пізнання дійсності.
22. Властивості відчуттів.
23. Властивості сприймання.
24. Характеристики процесів пам'яті.
25. Умови підвищення ефективності пам'яті.
26. Форми і операції мислення.

27. Мислення як процес розв'язання задач.
28. Індивідуальні особливості розумової діяльності.
29. Мислення і мовлення.
30. Прийоми створення образів уяви.
31. Уява і творча діяльність людини.
32. Емоції і почуття.
33. Почуття і особистість.
34. Природа і сутність поняття "воля".
35. Вольові якості особистості і їхнє формування.
36. Типи темпераменту і їхні характеристики.
37. Темперамент і характер.
38. Умови формування характеру.
39. Задатки і здібності.
40. Формування й розвиток здібностей.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.

1. Загальна психологія як наука. Предмет і завдання загальної психології.
2. Основні напрями розвитку психології та їхня стисла характеристика.
3. Місце загальної психології в системі психологічних наук.
4. Методологічні принципи загальної психології.
5. Принцип детермінізму в психології.
6. Принцип системності в загальній психології.
7. Принцип єдності свідомості і діяльності.
8. Принцип розвитку в загальній психології.
9. Загальна характеристика методів психології.
10. Загальні вимоги до організації і проведення психологічного дослідження.
11. Спостереження як метод психології. Можливості використання спостереження в роботі психолога.
12. Принципи наукового спостереження психічних явищ.

13. Експеримент і його використання в діяльності психолога.
14. Перваги і проблеми експериментального дослідження психіки.
15. Інтерв'ю як метод вивчення психіки.
16. Вимоги до проведення інтерв'ю.
17. Анкетування і його використання в діяльності психолога.
18. Вимоги до складання анкет.
19. Тестування як метод вивчення психіки.
20. Вимоги до проведення тестування.
21. Вивчення продуктів діяльності як метод психології.
22. Контент-аналіз як метод вивчення документації.
23. Проективні методи дослідження психіки.
24. Загальна характеристика методів обробки даних.
25. Специфіка психічного відображення дійсності.
26. Функції психіки.
27. Розвиток психіки у філогенезі.
28. Рівні розвитку психіки і форми поведінки тварин.
29. Виникнення і розвиток свідомості.
30. Свідоме і несвідоме.
31. Самосвідомість особистості: зміст і структура.
32. Механізми розвитку самосвідомості.
33. Самооцінка і рівень домагань як характеристики самосвідомості.
34. Методи дослідження самооцінки і рівня домагань.
35. "Я-концепція" як настановлення особистості. Модальності Я
36. Вплив "Я-концепції" на можливість самореалізації особистості.
37. Співвідношення понять "індивід", "особистість", "індивідуальність".
38. Поняття про особистість у психології.
39. Структура особистості.
40. Біологічне і соціальне в структурі особистості.
41. Стадії становлення особистості.
42. Методи вивчення особистості. Рушійні сили формування і розвитку особистості.
43. Діяльність як умова розвитку особистості.

44. Активність і діяльність: порівняльний аналіз.
45. Основні види діяльності і їх характеристика.
46. Структура діяльності.
47. Види дій. Дії і операції.
48. Спілкування як умова розвитку особистості.
49. Структура спілкування.
50. Спілкування як комунікація. Вербальне і невербальне спілкування.
51. Спілкування як інтеракція.
52. Спілкування як перцепція.
53. Особливості спілкування в групах. Види та рівні розвитку груп.
54. Особистість у системі міжособистісних стосунків у групі.
55. Формування навичок і вмінь у діяльності.
56. Основні форми прояву психіки і їхній взаємозв'язок.
57. Загальна характеристика пізнавальних процесів.
58. Відчуття як пізнавальний процес.
59. Властивості відчуттів.
60. Види відчуттів.
61. Сприймання як пізнавальний процес.
62. Умови розвитку чуттєвих форм пізнання дієності.
63. Мислення як пізнавальний процес.
64. Мислення як процес розв'язання задач.
65. Засоби активізації мислення.
66. Мислення і мовлення.
67. Уява як специфічний пізнавальний процес.
68. Уява і творчість.
69. Пам'ять як психічний процес.
70. Умови підвищення ефективності пам'яті.
71. Увага і її властивості.
72. Можливості керування увагою.
73. Емоції і почуття.
74. Засоби керування емоціями.
75. Воля як регуляція психічної активності людини.

76. Структура вольового акту.
77. Вольові якості особистості та їхній розвиток.
78. Типи темпераменту та їх характеристика.
79. Темперамент і продуктивність діяльності людини.
80. Здібності і їх вплив на успішність діяльності.
81. Загальні і спеціальні здібності і їхня характеристика.
82. Умови розвитку здібностей.
83. Спрямованість як провідний компонент особистості.
84. Мотив і мотивація.
85. Потреби як джерело активності особистості. Види потреб.
86. Загальна характеристика психічних станів.
87. Стрес і шляхи його подолання.
88. Характер: сутність і структура.
89. Темперамент і характер.
90. Умови становлення і розвитку характеру

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки : підручник Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 335 с. (<http://ek.nlu.edu.ua>).
2. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 968 с. (<https://www.twirpx.com/file/316480/>).
3. Варій М. Й. Психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 287 с.
4. Васянович Г. П. Основи психології: навч. посіб. Київ: Педагогічна думка, 2012. 114 с.
5. Вітенко І. С., Борисюк А. С., Вітенко Т. І. Основи психології. Основи педагогіки: навч.-метод. посібник. 2-ге вид. Чернівці: Книги-XXI. 2009. 200 с. (<https://pres.in.ua/1-vitenko-i-s-borisyuk-a-s-vitenko-ti-osnovi-psihologiyi-osnov.html>).
6. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 388 с. (<https://www.twirpx.com/file/2177269/>).
7. Загальна психологія: підручник / [О. В. Скрипченко, Л. В. Волинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. Київ: Либідь, 2005. 464 с. (<http://librarium.freehostia.com/human/psychologija/10/zagalna-psihologiya-skripchenko.html>).
8. Загальна психологія: підруч. / В. П. Москалець. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с. (<https://lira-k.com.ua/preview/12628.pdf>).
9. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2008. 272 с. (<https://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/>).
10. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 272 с. (<https://www.yakaboo.ua/zagal-na-psihologija-1574143.html>).

11. Максименко С.Д. Соловієнко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. Київ: Форум, 2000. 544 с.
(http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/875/Maksimenko_S.D._-_Zagal%27na_psihologiya.pdf).
12. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Вища школа, 2001. 487 с. (<http://samorozvytok.info/content/p-myasoyid-zagalna-psyhologiya>).
13. Психологія: підручник / [Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова]. Київ: Либідь, 2001. 560 с.
(<https://knygy.com.ua/index.php?productID=9789660605336>).
14. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) - <https://oai.org.ua/>
15. Тодорова І. С., Павленко В. І. Психологія і педагогіка: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2016. 227 с. (<https://core.ac.uk/download/pdf/300240089.pdf>).
16. Ушакова І. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2016. 191 с.
17. Харченко С. В. Вступ до загальної психології: навч. посібник. Харків: ХНУВС, 2009. 192 с. (<http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1263247>).
18. Цимбалюк І. М., Яницька О. Ю. Загальна психологія: модульно-рейтинговий курс. Київ: Професіонал, 2004. 304 с.
(<http://catalog.puet.edu.ua/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:84175/Source:default>).

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

19. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
20. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>
21. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua>